

MAY-2015
Con. 68-15
SYBCOM

(OLD COURSE)

PL-2004

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) All questions are **compulsory**.
 (2) Write answer of both the sections in the same answer book.
 (3) Figures to the **right** indicate **full marks**.

Section I

1. (a) Explain the 'National Human Rights Commission'.	6
OR	
Explain the right and law related to Women.	8
(b) Explain the disadvantage of Science.	
OR	
Explain the advantage of Technology.	6
2. (a) Discuss in briefly the Right to Freedom provided in the Indian constitution.	
OR	
Explain the function and powers of 'National Commission for Scheduled Tribes'.	6
(b) Explain the characteristics of science.	
OR	
Explain the differences between Science and Technology.	6
3. (a) Explain the role of NGO in protecting Human Right.	
OR	
Discuss the peoples' movement in India.	6
(b) Explain the contribution of C.V. Raman to science.	
OR	
Explain the contribution of Newton to science.	6
4. (a) Explain the 'Child Labour Prohibition Act-1986'.	
OR	
Explain the 'National Commission for Minorities Act - 1992'.	6
(b) Explain the importance of Chipko Movement.	
OR	
Explain the scope of Science.	

Section II

5. (a) Discuss the value of environmental ethics for the existence of human beings. 6
OR
Explain the environmental degradation because of Urbanization.
- (b) Explain the weaknesses of Sonography. 8
OR
Write a note on Nuclear Power.
6. (a) Explain the role of human being in protecting the environment. 6
OR
Explain the relation between environment and health.
- (b) Explain the applications of LASER technology. 6
OR
What are the advantages and disadvantages of Information technology.
7. (a) Discuss the effects of disaster on human life. 6
OR
Explain the causes of environment degradation.
- (b) Write a note on Nano Technology. 6
OR
Explain the Cyber Crimes.
8. (a) Explain the types of Waste Management. 6
OR
Explain the advantages and disadvantages of Dams.
- (b) Explain the meaning of 'Cloning'. 6
OR
What is the Bio-technology ? Bring out its hazards.
-

(मराठी रूपांतर)
(जुना अभ्यासक्रम)
(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) आवश्यक वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १

१. (अ) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग स्पष्ट करा. ६
किंवा
महिलांचे हक्क व कायदे स्पष्ट करा.
(ब) विज्ञानाचे तोटे स्पष्ट करा. ८
किंवा
तंत्रज्ञानाचे फायदे विशद करा.
२. (अ) भारतीय राज्यघटनेने दिलेल्या स्वातंत्र्याच्या अधिकारांबद्दल थोडक्यात चर्चा करा. ६
किंवा
'अनुसूचित जातींसाठीच्या राष्ट्रीय आयोगाची' कार्ये व अधिकार स्पष्ट करा.
(ब) विज्ञानाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ६
किंवा
विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील फरक स्पष्ट करा.
३. (अ) मानवी हक्कांचे संरक्षण करण्यासाठी अशासकीय संस्थांचे कार्य स्पष्ट करा. ६
किंवा
भारतातील जन आंदोलनाची चर्चा करा.
(ब) सी.व्ही. रमन यांचे विज्ञानातील योगदान स्पष्ट करा. ६
किंवा
न्यूटनचे विज्ञानातील योगदान स्पष्ट करा.
४. (अ) 'बालकामगार प्रतिबंधक कायदा १९८६' स्पष्ट करा. ६
किंवा
'राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग कायदा १९९२' स्पष्ट करा.

(ब) चिपको आंदोलनाचे महत्त्व सांगा.

किंवा

विज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

विभाग २

५. (अ) मानवी अस्तित्वासाठी पर्यावरण नीतिशास्त्राचे महत्त्व काय आहे ? चर्चा करा.

किंवा

शहरीकरणाने पर्यावरणाचा न्हास कसा होतो ते स्पष्ट करा.

(ब) सोनोग्राफीच्या उणीवा स्पष्ट करा.

किंवा

अणुउर्जेवर टीप लिहा.

६. (अ) पर्यावरण संरक्षणासाठी नागरीकांची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

पर्यावरण व आरोग्य यांचा संबंध विशद करा.

(ब) लेसर तंत्रज्ञानाचे उपयोग स्पष्ट करा.

किंवा

माहिती तंत्रज्ञानाचे फायदे व तोटे कोणते ?

७. (अ) आपत्तीचे मानवी जीवनावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.

किंवा

पर्यावरण न्हासाची कारणे सांगा.

(ब) नॅनो तंत्रज्ञानावर टीप लिहा.

किंवा

सायबर गुन्हे विशद करा.

८. (अ) कचरा व्यवस्थापन प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

धरणाचे फायदे व तोटे सांगा.

(ब) क्लोनिंगचा अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

जैव तंत्रज्ञान म्हणजे काय ? त्याचे धोके सांगा.

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) From **Section I**, attempt any **three** questions from Q. No. 1 to 5 and Q. No. 6 is **compulsory**.
 (2) From **Section II**, attempt any **three** questions from Q. No. 7 to 11 and Q. No. 12 is **compulsory**.
 (3) Figures to the **right** indicate **full** marks.

Section I

1. Explain the violation of Women Rights. 12
2. Explain the causes of environmental degradation in detail. 12
3. Explain the relationship between Science and Technology. 12
4. Explain verbal and non-verbal communication. 12
5. Explain the impediments in free and compulsory education. 12
6. Write short notes (any **two**) :— 14
  - (a) Healthy Environment
  - (b) Body language
  - (c) Natural calamity
  - (d) Air pollution.

Section II

7. Explain the Three Step Structure of consumer court. 12
8. Discuss the functions and types of Ecology. 12
9. Discuss in detail the use of Nano-technology. 12
10. What is goal setting ? Explain its types. 12
11. Give the features of rural society. 12
12. Write short notes (any **two**) :— 14
  - (a) Waste management
  - (b) Language theory
  - (c) Disadvantages of Sonography
  - (d) Environmental Ethics.

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) विभाग १ मधील प्रश्न क्रमांक १ ते ५ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक ६ सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (२) विभाग २ मधील प्रश्न क्रमांक ७ ते ११ मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक १२ सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (४) आवश्यक वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

विभाग १

१. स्त्रियांच्या हक्कांची पायमल्ली स्पष्ट करा.	१२
२. पर्यावरण न्हासाची कारणे स्पष्ट करा.	१२
३. विज्ञान व तंत्रज्ञान यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.	१२
४. शाब्दिक व अशाब्दिक संप्रेषण स्पष्ट करा.	१२
५. सक्तीच्या आणि मोफत शिक्षणातील अडथळे स्पष्ट करा.	१२
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-	१४
(अ) निरोगी पर्यावरण	(क) निसर्गनिर्मित आपत्ती
(ब) देहबोली	(ड) वायू प्रदूषण.

विभाग २

७. ग्राहक न्यायाची त्रिस्तरीय रचना स्पष्ट करा.	१२
८. परिसंस्थेचे कार्य व प्रकार विशद करा.	१२
९. नॅनो तंत्रज्ञानाचे उपयोग सविस्तर विशद करा.	१२
१०. ध्येय निश्चिती म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.	१२
११. ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	१२
१२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-	१४
(अ) कचरा- व्यवस्थापन	
(ब) भाषेचा सिध्दांत	
(क) सोनोग्राफीचे तोटे	
(ड) पर्यावरण नितीशास्त्र.	

7 2 1 0 1 5 = Advertising
May - 2015

Con. 75-15. S.Y.B.COM (OLD COURSE) Advertising PL-2227
May - 2015 (3 Hours) [Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) Attempt any **three** questions from **each** section.
(2) Tie **both** sections **together**.
(3) Figures to the **right** indicate **full** marks.

Section I

1. (a) Explain the role of advertising in the modern world. 8
(b) How advertising is different from publicity ? 8

2. (a) Explain the importance of market segmentation. 8
(b) How does advertising raise standard of living ? 8

3. (a) Bring out the need for advertising research. 8
(b) What are the causes of waste in advertising ? 8

4. (a) Explain the factors that determine advertising budget. 8
(b) How does the enquiry tests helps in evaluating advertising effectiveness ? 8

5. (a) Distinguish between product and brand. 8
(b) What are the essentials of good poster ? 8

6. Write short notes any **three** of the following :— 18
(a) Packaging (d) Heading
(b) Good Slogan (e) Product Life Cycle
(c) Doordarshan Code (f) Internet Advertising.

Section II

7. (a) Explain the steps in media planning. 8
(b) Explain the functions of Advertising agency. 8

8. (a) Discuss different types of buying motives. 8
(b) Explain the need and importance of Advertising Research. 8

9. (a) Distinguish between buying motives and selling points. 8
(b) Bring out the importance of illustration in advertising. 8

[TURN OVER

10. (a) Explain the steps in visualisation. 8
 (b) Discuss the different types of layout in advertising. 8
11. (a) What do you mean by AIDA formula ? 8
 (b) Discuss the future of advertising in India. 8
12. Write short notes any **three** of the following :— 18
 (a) TRP
 (b) Window Display
 (c) Outdoor Advertising
 (d) Client Turnover
 (e) Culture Values
 (f) Television Advertising.

 (मराठी रूपांतर)

(जुना अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातून तीन प्रश्न सोडवा.
 (२) दोन्ही विभागांच्या उत्तरपत्रिका एकत्र बांधाव्यात.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग १

१. (अ) जाहिरातीची आधुनिक जगातील भूमिका स्पष्ट करा. ८
 (ब) जाहिरात हि प्रसिध्दीपेक्षा वेगळी कशी आहे ते स्पष्ट करा. ८
२. (अ) बाजार प्रभागीकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. ८
 (ब) जाहिरातीमुळे राहणीमान कसे उंचावले जाते ? ८
३. (अ) जाहिरात संशोधनाची गरज स्पष्ट करा. ८
 (ब) जाहिरातीतील अपव्ययांची कारणे सांगा. ८
४. (अ) जाहिरात अंदाजपत्रक निर्धारित करणारे घटक स्पष्ट करा. ८
 (ब) जाहिरातीच्या परिणामकारक मूल्यमापनात चौकशी चाचणी कशाप्रकारे फायदेशीर आहे ते सांगा. ८

५. (अ) वस्तु आणि बोधचिन्ह यातील फरक स्पष्ट करा. ८
 (ब) चांगल्या फलकाच्या आवश्यक बाबी कोणत्या आहेत ? ८
६. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :- १८
 (अ) संवेष्टन (ड) शीर्षक
 (ब) चांगले घोषवाक्य (इ) वस्तु जीवनचक्र
 (क) दूरदर्शन संहिता (फ) इंटरनेट जाहिरात.

विभाग २

७. (अ) माध्यम नियोजनातील टप्पे सांगा. ८
 (ब) जाहिरात संस्थेची कार्ये स्पष्ट करा. ८
८. (अ) विविध खरेदी प्रेरणांची चर्चा करा. ८
 (ब) जाहिरात संशोधनाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. ८
९. (अ) खरेदीप्रेरणा आणि विक्रीयोग्य मुद्दे यातील फरक स्पष्ट करा. ८
 (ब) चित्रदृष्ट्याचे जाहिरातीतील महत्त्व स्पष्ट करा. ८
१०. (अ) मनःचक्षुंनी जाहिरातीचे काल्पनिक चित्र यातील पायऱ्या स्पष्ट करा. ८
 (ब) जाहिरातीतील रचनेच्या वेगवेगळ्या प्रकारांची चर्चा करा. ८
११. (अ) अ.आय.डी.अ. सूत्र म्हणजे काय ? ८
 (ब) भारतातील जाहिरातीचे भविष्य स्पष्ट करा. ८
१२. टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :- १८
 (अ) टी.आर.पी.
 (ब) तावदानातील सजावट
 (क) बाह्य जाहिरात
 (ड) ग्राहकांची अदलाबदल
 (इ) सांस्कृतिक मुल्ये
 (फ) दूरदर्शन जाहिरात.

[TURN OVER

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) All questions are **compulsory**.
(2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
(3) Tie **both** sections **together**.

Section I

1. Explain the following terms (any **three**) :— 10
(a) Advertising	(f) Buying Motives
(b) Slogan	(g) Publicity
(c) Political Advertising	(h) Transit Advertising
(d) Clutter	(i) Client Turnover
(e) T.R.P.	(j) Media.
2. Answer the following (any **three**) :— 30
- (a) Explain the role of advertising in modern world.
  - (b) Explain the concepts of production cost and distribution cost.
  - (c) What are the functions of Advertising Agencies ?
  - (d) Explain the concepts of Product Research and Media Research.
  - (e) Explain the active participants in advertising.
  - (f) Bring out the need for media research.
3. Write short notes on (any **two**) :— 10
- (a) Salesmanship
  - (b) Modelling
  - (c) Internet Advertising
  - (d) Ethics in Advertising.

Section II

4. Explain the following terms (any **five**) :— 10
(a) Testimonial	(f) Selling Skill
(b) Layout	(g) Caption
(c) Headline	(h) Illustration
(d) AIDA	(i) Indoor Advertising
(e) Brand	(j) Copy.

5. Answer the following (any **three**) :—

30

- What are the essentials of good copy ?
- Explain the importance of advertising Research.
- Describe the objectives of advertising campaign.
- Explain post-testing methods of testing advertising effectiveness.
- Why advertising budget is required ?
- Explain the concept of Visualisation and Demonstration.

6. Write short notes on (any **two**) :—

10

- Types of Customers
- Types of outdoor Advertising
- Window Display
- Logo.

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) दोन्ही विभागांच्या उत्तरपत्रिका एकत्र बांधाव्यात.

विभाग १

१. खालील संज्ञा स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :-

१०

(अ) जाहिरात	(फ) खरेदी प्रेरणा
(ब) घोषवाक्य	(ग) प्रसिध्दी
(क) राजकीय जाहिरात	(ह) फिरत्या वाहनातील जाहिरात
(ड) जाहिरातीतील अव्यवस्थितपणा	(स) ग्राहकांची अदलाबदल
(इ) टी.आर.पी.	(द) माध्यम.

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतीही तीन) :-

३०

- जाहिरातीची आधुनिक जगातील भूमिका स्पष्ट करा.
- उत्पादन खर्च व वितरण खर्च संकल्पना स्पष्ट करा.
- जाहिरात संस्थांची कार्ये कोणती आहेत ?
- वस्तू संशोधन व माध्यम संशोधन या संकल्पना स्पष्ट करा.
- जाहिरातीतील सक्रीय सहभाग स्पष्ट करा.
- माध्यम संशोधनाची गरज विशद करा.

[TURN OVER

३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-

- (अ) विक्रेत्याचे कसब
- (ब) नमुना प्रतिकृती करणे
- (क) इंटरनेट जाहिरात
- (ड) जाहिरातीतील नितीमत्ता.

१०

विभाग २

४. खालील संज्ञा स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :-

(अ) जाहिरातीतील शिफारसपत्र	(फ) विक्री कौशल्ये
(ब) रचना	(ग) उपशीर्षक
(क) मथळा	(ह) चित्रदृश्य
(ड) अ.आय.डी.ए.	(स) आंतर जाहिरात
(इ) बोधचिन्ह	(द) मजकूर.

१०

५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतीही तीन) :-

- (अ) चांगल्या मजकुराचे आवश्यक गुण कोणते ?
- (ब) जाहिरात संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (क) जाहिरात मोहिमेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- (ड) जाहिरात परिणाम मूल्यांकनाच्या पश्च्यात-चाचणी पध्दती स्पष्ट करा.
- (इ) जाहिरात संशोधनाची गरज काय आहे ?
- (फ) 'मनःचक्षूने काल्पनिक चित्र पाहणे' व 'सोदाहरण स्पष्टीकरण' या संकल्पना स्पष्ट करा.

३०

६. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही दोहोंवर) :-

- (अ) ग्राहकांचे प्रकार
- (ब) बाह्य जाहिरातीचे प्रकार
- (क) तावदानातील सजावट
- (ड) आकृति ठसा.

१०

May-2015

Company Secretarial Practice

Con. 78-15.

PL-2275

SYB COM

(3 Hours)

[Total Marks : 100

May-2015

N.B. : (1) Attempt any **five** questions.

(2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. (a) Who can be termed as company secretary ? What are his duties ? 10
(b) Explain the liabilities of a Company Secretary. 10
2. (a) What is a company ? What are distinctive characteristics of a company ? 10
(b) What is the procedure for making calls ? 10
3. (a) What is 'Memorandum of Association' ? Describe its clauses. 10
(b) What is Debenture Capital ? What are kinds of debentures ? 10
4. (a) What do you mean by "Quorum" ? Explain legal provisions regarding quorum. 10
(b) When can a company forfeit its shares ? 10
5. (a) What are rights and powers of an Auditor of company ? 10
(b) Explain different kinds of shares. 10
6. (a) Explain different methods of voting. 10
(b) What is a "Proxy" ? What are his powers ? 10
7. (a) What are duties and powers of chairman of company meeting ? 10
(b) Explain the procedure of Transfer of Shares. 10
8. Distinguish between any **two** of the following :— 20
(a) Motion and Resolution (c) Agenda and Minutes
(b) Dividend and Interest (d) Equity shares and Preference Shares.
9. Give Specimen of any **two** of the following :— 20
(a) Notice of Annual General Meeting (c) Call Reminder
(b) Letter of allotment (d) Dividend Warrant
10. Write short notes on any **four** of the following :— 20
(a) Register of Members (d) Board Meeting
(b) Underwriting of Shares (e) Lien on Shares
(c) Table A (f) Managing Director.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

| एकूण गुण : १००

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. (अ) कंपनी सचिव कोणाला म्हणू शकतो ? त्याची कर्तव्ये कोणती ? १०
(ब) कंपनीच्या सचिवाची जबाबदारी स्पष्ट करा. १०
२. (अ) कंपनी म्हणजे काय ? कंपनीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ? १०
(ब) भाग मागणी पध्दती स्पष्ट करा. १०
३. (अ) "घटनापत्रक" म्हणजे काय ? घटनापत्रकातील कलमांचे वर्णन करा. १०
(ब) कर्जरोखे भांडवल म्हणजे काय ? कर्जरोख्यांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०
४. (अ) "गणसंख्या" म्हणजे काय ? गणसंख्येबाबतच्या कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा. १०
(ब) कंपनी भागजप्ती केल्या करू शकते ? १०
५. (अ) कंपनी हिशोब तपासनीसाचे हक्क व अधिकार स्पष्ट करा. १०
(ब) भागांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०
६. (अ) मतदानाच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा. १०
(ब) "प्रतिनिधी" कोण असतो? त्याचे अधिकार कोणते ? १०
७. (अ) कंपनीच्या सभेच्या अध्यक्षीय कर्तव्ये व अधिकार कोणते ? १०
(ब) भाग हस्तांतरणाची कार्यपध्दती स्पष्ट करा. १०
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंमधील फरक स्पष्ट करा :- २०
(अ) प्रस्ताव आणि ठराव (क) कार्यक्रमपत्रिका आणि इतिवृत्त
(ब) लाभांश आणि व्याज (ड) समभाग आणि अग्रहक्क भाग.
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे नमूने द्या :- २०
(अ) वार्षिक सर्वसाधारण सभेचे सूचना पत्रक (क) मागणी स्मरणपत्र
(ब) भाग वाटपाची सूचना (ड) लाभांश अधिकार पत्र.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टिपा लिहा :- २०
(अ) भागधारक नोंदवही (ड) संचालक मंडळाची सभा
(ब) भाग विक्रीची हमी (इ) भागांवरील राखून ठेवलेला हक्क
(क) टेबल ए (फ) व्यवस्थापकीय संचालक.

May - 2015

Business Law

Con. 71-15.

SYB COM - MAY - 2015

(3 Hours)

PL-2053

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt **all** questions.
(2) Figures to the **right** indicate **full** marks.
(3) Write the answers of **both** the sections in **one** answer book.

Section I

1. Explain the following terms any **five** :— 10
(a) Consideration (e) Hire Purchase
(b) Novation (f) Quasi Contract
(c) Holder in due course (g) Pledge
(d) Endorsement (h) Unpaid Seller.
2. Answer any **three** from the following :— 30
(a) "No Consideration No Contract". Discuss with suitable examples.
(b) What are the various types of Bailment's ?
(c) What are the differences between Wagering Agreements and Contingent Contracts ?
(d) Define "Agreement". State the essentials of valid agreements.
(e) What are the various modes of discharge of contract ?
(f) What is offer ? Distinguish between offer and invitation to offer with appropriate examples.
3. Write short notes on any **two** :— 10
(a) Doctrine of Caveat Emptor
(b) Rights and duties of agents
(c) Dishonour of Cheque.

Section II

4. Explain the following terms any **five** :— 10
(a) Articles of Association (e) Disputes
(b) Company (f) Appeals
(c) Prospectus (g) Cheques
(d) Sale (h) Appointment of Director.
5. Answer any **three** from the following :— 30
(a) Define Partnership. Discuss in detail Minors position in Partnership.
(b) What is Co-operative Society ? Distinguish between Bye laws and Model Bye-Laws.
(c) Who is consumer ? Why he needs protection ? Discuss the working of various commissions established under Consumer Protection Act.
(d) What is Company ? What are the features of Company ?
(e) What is Memorandum of Association ? Discuss its various clauses if any.
(f) What are the various types of societies under Co-operative Societies Act ?
6. Write short notes on any **two** :— 10
(a) Partnership at Will (c) Outgoing Partner
(b) Jurisdiction of State Commission (d) Public Company and Private Company.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहायचे आहेत.

विभाग १

१. खालील संज्ञांचे अर्थ स्पष्ट करा (कोणतेही पाच) :- १०
 (अ) प्रतिफल (इ) हप्त्यावर खरेदी
 (ब) कराराचे नुतनीकरण (फ) तदृष्य करार
 (क) यथाविधी धारके (ग) तारण
 (ड) पृष्ठांकन (ह) अदत विक्रेता.
२. कोणत्याही तीन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा :- ३०
 (अ) "प्रतिफल नसेल तर करार नाही" - चर्चा करा.
 (ब) निक्षेप म्हणजे काय ते सांगून त्याचे प्रकार लिहा.
 (क) पैजेचे ठराव व घटनावलंबी करार यातील फरक स्पष्ट करा.
 (ड) 'करारनामा' म्हणजे काय ? करारनाम्याचे महत्त्वपूर्ण घटक सांगा.
 (इ) करार समाप्तीचे विविध मार्ग सांगा.
 (फ) 'आमंत्रण' म्हणजे काय ? आमंत्रण व प्रस्तवाला आमंत्रण यातील फरक सोदाहरण स्पष्ट करा.
३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
 (अ) खरेदीदार सावधान तत्व (ब) प्रतिनिधीचे अधिकार व कर्तव्य (क) धनादेशाचा अवमान.

विभाग २

४. खालील संज्ञा अर्थ स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :- १०
 (अ) नियमावली (इ) तंटे (Disputes)
 (ब) कंपनी (फ) अपील (Appeal)
 (क) माहितीपत्रक (Prospectus) (ग) धनादेश
 (ड) विक्री (ह) संचालकाची नेमणूक.
५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही तीन) :- ३०
 (अ) भागीदारी संस्था म्हणजे काय ? भागीदारी संस्थेतील अज्ञान भागीदाराचे स्थान यावर चर्चा करा.
 (ब) सहकारी संस्था म्हणजे काय ? या संस्थेचे उपविधी व आदर्श उपविधी यातील फरक सांगा.
 (क) ग्राहक म्हणजे कोण ? त्याला संरक्षणाची गरज का आहे ? तसेच ग्राहक तक्रार निवारणार्थ स्थापन करण्यात आलेल्या संस्थांबाबत चर्चा करा.
 (ड) कंपनी म्हणजे काय ? कंपनीची वेगवेगळी वैशिष्ट्ये सांगा.
 (इ) कंपनीचे घटनापत्र म्हणजे काय ? त्यातील विविध कलमांची मुद्देसूद चर्चा करा.
 (फ) सहकारी सोसायटी कायदा १९६० अंतर्गत सोसायटी यांचे प्रकार लिहा.
६. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :- १०
 (अ) ऐच्छिक भागीदारी
 (ब) राज्य आयोगाचे कार्यक्षेत्र
 (क) भागीदारी संस्थेतून बाहेर पडणारा भागीदार
 (ड) सार्वजनिक कंपनी व खाजगी कंपनी.

Con. 65-15.

(OLD COURSE)

PL-2022

SYB COM

(3 Hours)

[Total Marks : 100

May-2015

- N.B. :** (1) Question Nos. 1 and 6 are **compulsory**.
 (2) Attempt any **two** more questions from **each** section.
 (3) Figures to the **right** indicate **full** marks.
 (4) Draw **neat** diagrams wherever **necessary**.

Section I

1. (a) Explain the following concepts :— 10
  - (i) Trade cycles
  - (ii) Full employment
  - (iii) Money Supply
  - (iv) Deflation
- (b) Distinguish between :— 8
  - (i) Primary sector and Secondary sector in Indian economy
  - (ii) Open economy and Closed economy
2. (a) Discuss the circular flow of national income in an open economy. 8
- (b) Explain the various phases of a trade cycle. 8
3. (a) Discuss the new measures of money supply in India. 8
- (b) Explain the Keynesian approach to demand for money. 8
4. (a) What are the causes of inflation ? 8
- (b) Briefly discuss the measures to control inflation. 8
5. Write note on any **two** of the following :— 16
  - (a) Working of multiplier
  - (b) Determinants of money supply
  - (c) Equilibrium of the economy with the help of IS-LM curve
  - (d) Impact of Globalisation on employment in India.

Section II

6. (a) Explain the following concepts :— 10
  - (i) Small scale industries
  - (ii) Special Economic Zones
  - (iii) Human development
  - (iv) Knowledge economy.
- (b) Distinguish between :— 8
  - (i) Nationalisation and Globalisation
  - (ii) Public sector enterprises and Private sector enterprises.

[TURN OVER

7. (a) Explain the causes of low agricultural productivity in India. 8
 (b) Examine the impact of WTO on Indian agriculture. 8
8. (a) Discuss the policy measures to promote SSIs after 1991 in India. 8
 (b) What are the adverse impacts of SEZs in India? 8
9. (a) Explain the Millennium Development Goals 2000. 8
 (b) Discuss the need to promote 'inclusive growth' in India. 8
10. Write short notes on any two of the following :— 16
 (a) Role of agriculture in Indian economy
 (b) Problems of Service sector in India
 (c) Disinvestment policy in India
 (d) National Population Policy, 2000.

(मराठी रूपांतर)
 (जुना अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ आणि ६ अनिवार्य आहेत.
 (२) अनिवार्य प्रश्नांशिवाय प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग १

१. (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. १०
 (१) व्यापार चक्रे.
 (२) पूर्ण रोजगार
 (३) पैशाचा पुरवठा
 (४) भावघट
- (ब) फरक स्पष्ट करा. ८
 (१) राष्ट्रीय उत्पन्नातील प्राथमिक क्षेत्र व दुय्यम क्षेत्र
 (२) मुक्त व बंदिस्त अर्थव्यवस्था
२. (अ) मुक्त अर्थव्यवस्थेतील राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या चक्रीय प्रवाहाची चर्चा करा. ८
 (ब) व्यापार चक्राच्या विविध अवस्था स्पष्ट करा. ८
३. (अ) पैशाच्या पुरवठ्याची नवीन मापनाची पध्दत विशद करा. ८
 (ब) पैशाच्या मागणीसंबंधीचा केन्सचा सिध्दांत स्पष्ट करा. ८

४. (अ) भाववादीची विविध कारणे कोणती ? ८
 (ब) भाववाद नियंत्रणाच्या उपाययोजनांची थोडक्यात चर्चा करा. ८
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- १६
 (अ) गुणकाची कार्यपध्दती
 (ब) पैशाचा पुरवठा निश्चित करणारे घटक
 (क) IS-LM प्रतिमानाच्या साहाय्याने अर्थव्यवस्थेचे संतुलन
 (ड) जागतिकीकरणाच्या भारतातील रोजगारीवर होणारा परिणाम.

विभाग २

६. (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. १०
 (१) लघु उद्योग
 (२) विशेष आर्थिक क्षेत्र
 (३) मानवी विकास
 (४) ज्ञानाधिष्ठित अर्थव्यवस्था
 (ब) फरक स्पष्ट करा. ८
 (१) राष्ट्रीयीकरण व जागतिकीकरण
 (२) सरकारी उद्योगसंस्था व खाजगी उद्योगसंस्था.
७. (अ) भारतातील शेतमालाच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा. ८
 (ब) जागतिक व्यापारी संघटनेचे भारतातील शेतीवर होणारे परिणाम तपासा. ८
८. (अ) १९९१ नंतरच्या काळातील भारतातील लघुउद्योगांना चालना देणाऱ्या धोरणांची चर्चा करा. ८
 (ब) भारतातील विशेष आर्थिक क्षेत्राचे विपरित परिणाम कोणते ? ८
९. (अ) सहस्रक विकास उद्दिष्ट्ये, २००० स्पष्ट करा. ८
 (ब) भारतातील सर्वसमावेशक वृद्धीची आवश्यकता स्पष्ट करा. ८
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- १६
 (अ) भारतातील अर्थव्यवस्थेतील शेतीची भूमिका
 (ब) भारतातील सेवा क्षेत्राच्या समस्या
 (क) भारतातील निर्गुतवणूक धोरण
 (ड) २००० चे राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Question Nos. 1 and 6 are compulsory.
 (2) Attempt any two more questions from each section.
 (3) Figures to the right indicate full marks.
 (4) Draw neat diagrams wherever necessary.

Section I

1. (a) Explain the following concepts (any four) :— 10
 (i) Business cycle (iv) Commercial bank
 (ii) Super Multiplier (v) Velocity of circulation of money
 (iii) Demand for money (vi) Bank Rate.
- (b) Distinguish between (any two) :— 8
 (i) Aggregate demand and Aggregate supply
 (ii) Demand pull inflation and Cost push inflation
 (iii) IS curve and LM curve.
2. (a) Explain the process of income generation in an open economy. 8
 (b) Explain the various phases of a trade cycle. 8
3. (a) Discuss the determinants of money supply. 8
 (b) Explain the Keynesian approach to demand for money. 8
4. (a) Explain the assets and liabilities of a commercial bank. 8
 (b) Explain the meaning and objectives of fiscal policy. 8
5. Write note on any two of the following :— 16
 (a) Working of multiplier
 (b) RBI's approach to measurement of money supply
 (c) Causes of inflation in India
 (d) Money multiplier.

Section II

6. (a) Explain the following concepts (any four) :— 10
 (i) Disinvestment (iv) Competition Act
 (ii) Inclusive growth (v) Public sector banks
 (iii) Food security (vi) NPA's

- (b) Distinguish between (any two) :— 8
- (i) Primary education and Higher education
- (ii) Agriculture and Industry
- (iii) Rural unemployment and Urban unemployment in India.
7. (a) Critically examine the New Industrial Policy, 1991. 8
- (b) Explain the causes of unemployment in India. 8
8. (a) What are the causes of low agricultural productivity in India. 8
- (b) Discuss the role of small scale sector in Indian economy. 8
9. (a) Explain the impact of banking sector reforms in India. 8
- (b) Explain the important development functions of RBI. 8
10. Write notes on any two of the following :— 16
- (a) Human development through health
- (b) Need to promote 'Inclusive growth' in India
- (c) Agreement on agriculture (AoA)
- (d) Measures to control inflation in India.

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) प्रश्न क्रमांक १ आणि ६ अनिवार्य आहेत.
- (२) उर्वरित प्रश्नांमधून प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग १

१. (अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :- १०
- (१) व्यापार चक्रे (४) व्यापारी बँक
- (२) महागुणक (५) पैशाचा भ्रमणवेग
- (३) पैशाची मागणी (६) बँकरेट.
- (ब) फरक स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन) ८
- (१) एकूण मागणी व एकूण पुरवठा
- (२) मागणी ओढ व खर्च दाब चलनवाढ
- (३) IS व LM वक्र.

[TURN OVER]

२. (अ) खुल्या अर्थव्यवस्थेतील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा. ८
 (ब) व्यापार चक्रातील विविध टप्पे स्पष्ट करा. ८
३. (अ) मुद्रा पुख्ठ्याच्या निर्धारक घटकांची चर्चा करा. ८
 (ब) पैशाच्या मागणीसंबंधीचा केन्सचा सिध्दांत स्पष्ट करा. ८
४. (अ) व्यापारी बँकांची मालमत्ता व देयता स्पष्ट करा. ८
 (ब) राजकोषीय धोरणाचा अर्थ व उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. ८
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- १६
 (अ) गुणकाची कार्यपध्दती (क) भारतातील चलनवाढीची कारणे
 (ब) रिझर्व्ह बँकेचा पैशाच्या पुख्ठ्याचा दृष्टीकोन (ड) पैसा गुणक.

विभाग २

६. (अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :- १०
 (१) निर्गुतवणूक (४) स्पर्धा कायदा
 (२) सर्वसमावेशक वृध्दी (५) सार्वजनिक क्षेत्रातील बँक
 (३) अन्न सुरक्षा धोरण (६) न उत्पन्न देणारी मालमत्ता (NPA's).
 (ब) फरक स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) :- ८
 (१) प्राथमिक शिक्षण व उच्च शिक्षण
 (२) शेती व उद्योग
 (३) ग्रामीण बेरोजगारी व शहरी बेरोजगारी.
७. (अ) नवीन औद्योगिक धोरण, १९९१ चे टीकात्मक परीक्षण करा. ८
 (ब) भारतातील बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करा. ८
८. (अ) भारतातील शेतमालाच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा. ८
 (ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये लघुउद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा. ८
९. (अ) भारतातील बँकिंग क्षेत्रातील सुधारणांचे परिणाम स्पष्ट करा. ८
 (ब) रिझर्व्ह बँकेची महत्त्वाची विकासात्मक कार्ये स्पष्ट करा. ८
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :- १६
 (अ) आरोग्य संदर्भातून मानवी विकास (क) जागतिक व्यापारसंघटनेचा शेतीक्षेत्रासंबंधी करार
 (ब) भारतातील सर्वसमावेशक वृध्दीची आवश्यकता (ड) भारतातील चलनवाढ रोखण्याचे उपाय.

Con. 84-15.

(OLD COURSE)

PL-2033

SYB COM

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

MAY - 2015

N.B. : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks assigned to the questions.

Section I

1. Explain any **five** of the following terms :— 10
(a) Order	(e) Quality
(b) Span of Control	(f) Line Organisation
(c) Planning	(g) ABC Analysis
(d) Decentralisation	(h) Productivity.
2. Answer any **three** of the following :— 30
- Explain importance of Management.
  - Discuss various steps in planning process.
  - State and explain various bases of Departmentation.
  - Explain various inventory costs.
  - Write a note on 'Matrix Organisation'.
  - Explain different dimensions of Quality.
3. Write short notes on any **two** of the following :— 10
- Scalar Chain
  - Formal v/s Informal Organisation
  - Techniques of inventory control
  - Continuous Production System.

Section II

4. Explain any **five** of the following terms :— 10
(a) Stock Exchange Market	(e) Commercial Paper
(b) Primary Market	(f) Capital Market
(c) Shares	(g) Risks and returns
(d) Working Capital	(h) Fixed Capital.
5. Answer any **three** of the following :— 30
- Explain various factors influencing Capital Structure.
  - Discuss various objectives of Corporate Finance.
  - Explain different advantages of Credit Rating Agencies.
  - Explain different sources of working capital.
  - Discuss different advantages of Foreign Direct Investment.
  - Explain in brief the concept of Deposition System.

[TURN OVER]

6. Read the following caselet and answer the following questions given below.

Mr. Girish Uphadye is an eminent artist. He wants to set up his own art of school. He is into idol making business. He looks forward for venture capital.

Questions :

- (a) Test the viability of Mr. Girish Uphadye's business. 5
 (b) Explain in brief different advantages enjoyed by Mr. Girish Uphadye after availing venture capital. 5

(मराठी रूपांतर)

(जुना अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

विभाग १

१. खालीलपैकी कोणत्याही पाच संज्ञा स्पष्ट करा. :-

१०

(अ) व्यवस्था	(इ) गुणवत्ता
(ब) नियंत्रण कक्षा	(फ) रेखा संघटन
(क) नियोजन	(ग) अबक विश्लेषण
(ड) विकेंद्रीकरण	(ह) उत्पादकता.

२. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. :-

३०

- (अ) व्यवस्थापनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 (ब) नियोजन प्रक्रियेतील विविध पायऱ्यांची चर्चा करा.
 (क) विभागीकरणाचे विविध आधार सांगून ते स्पष्ट करा.
 (ड) सामग्री खर्चाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 (इ) 'मॅट्रीक्स संघटन' टीप लिहा.
 (फ) गुणवत्तेचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

[TURN OVER]

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

१०

- (अ) सत्ता सोपान
- (ब) औपचारिक संघटन व अनौपचारिक संघटन-फरक स्पष्ट करा
- (क) सामग्री नियंत्रण तंत्रे
- (ड) सातत्यपूर्ण उत्पादन व्यवस्था.

विभाग २

४. खालीलपैकी कोणत्याही पाच संज्ञा स्पष्ट करा. :-

१०

- (अ) भाग विनिमय बाजार
- (ब) प्राथमिक बाजार
- (क) समभाग
- (ड) खेळते भांडवल
- (इ) कमर्शियल पेपर
- (फ) भांडवली बाजार
- (ग) धोके आणि परतावा
- (ह) स्थिर भांडवल.

५. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. :-

३०

- (अ) भांडवली संरचनेवर प्रभाव टाकणारे विविध घटक स्पष्ट करा.
- (ब) प्रमंडळ वित्तच्या विविध उद्दिष्टांची चर्चा करा.
- (क) पतनिर्धारण संस्थांचे विविध फायदे स्पष्ट करा.
- (ड) खेळत्या भांडवलाचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.
- (इ) थेट परकीय गुंतवणुकीमुळे मिळणाऱ्या विविध फायद्यांची चर्चा करा.
- (फ) ठेवीस्थान खाते ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

६. खालील लघुव्यष्टीचे नीट वाचन करून त्यावर आधारित विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या.

श्री. गिरीश उपाध्ये हे एक प्रतिथयश कलाकार आहेत. त्यांना स्वतःची कार्यशाळा उघडावयाची आहे. ते मूर्तीकलेच्या व्यवसायात आहेत. ते हा व्यवसाय वाढविण्याच्या दृष्टिकोनातून साहसी भांडवलाच्या प्रतिकेत आहेत.

प्रश्न:

- (अ) सद्यःस्थितीत श्री. गिरीश उपाध्ये ह्यांचा व्यवसाय आपणास योग्य वाटतो काय ?
- (ब) साहसी भांडवलाच्या प्राप्तीनंतर श्री. गिरीश उपाध्ये ह्यांना त्या भांडवलापासून मिळणारे फायदे थोडक्यात विशद करा.

५

५

[TURN OVER

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) All questions are **compulsory**.
(2) Figures to the **right** indicate **full marks** assigned to the questions.
(3) Draw **models/diagrams** wherever **necessary**.

Section I

1. Answer any **two** of the following :— 20
(a) Discuss in brief any eight principles of Management propounded by Henry Fayol.
(b) Explain various advantages of Management by Exception.
(c) Discuss various components of planning.
(d) Explain different advantages of MBO.
2. Answer any **two** of the following :— 20
(a) Explain different factors determining Span of Control.
(b) Explain various bases of Departementation.
(c) Discuss in brief scope of Corporate Social Responsibility.
(d) Discuss various ways to manage stress.
3. Write short notes on any **two** of the following :— 10
(a) Managerial Skills
(b) Steps in planning process
(c) Effects of Stress
(d) Barriers to delegation.

Section II

4. Answer any **two** of the following :— 20
(a) Explain various objectives of Production Planning & Control.
(b) Discuss various factors responsible for Productivity.
(c) Explain the process of Quality Cotrol.
(d) Explain the procedure for obtaining ISO certification.
5. Answer any **two** of the following :— 20
(a) Explain various functions of Stock Exchange.
(b) Discuss various advantages of Credit Rating Agencies.
(c) Discuss different factors responsible for growth of Mutual Funds.
(d) Explain various features of Venture Capital.

[TURN OVER

6. Write short notes on any two of the following :—

- Objectives of Inventory Control
- Role of Primary Market
- CRISIL
- Features of Future Contracts.

(मराठी रूपांतर)
(सुधारित अभ्यासक्रम)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक त्या ठिकाणी आकृत्या/तक्ते काढा.
(४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

विभाग १

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

- हेन्री फेरॉलने विशद केलेली व्यवस्थापनाची कोणतीही आठ मूळ तत्त्वे विशद करा.
- अपवादात्मक व्यवस्थापनाचे विविध फायदे स्पष्ट करा.
- नियोजनाच्या विविध घटकांची चर्चा करा.
- उद्दिष्टनिष्ठ व्यवस्थापनाचे विविध फायदे स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

- नियंत्रण क्षेत्र निश्चितीसाठी विचारात घ्यावयाचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- विभागीकरणाचे विविध आधार (bases) स्पष्ट करा.
- कंपन्यांच्या सामायिक जबाबदारीच्या व्याप्तीची थोडक्यात चर्चा करा.
- तणाव हाताळण्याच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा.

१०

- व्यवस्थापकीय कौशल्ये
- नियोजन पध्दतीमधील विविध टप्पे
- तणावाचे परिणाम
- अधिकार प्रदानातील अडथळे.

[TURN OVER]

विभाग २

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- (अ) उत्पादन नियोजन व नियंत्रणाची विविध उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- (ब) उत्पादकतेवर प्रभाव टाकणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.
- (क) गुणवत्ता नियंत्रण प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (ड) आय्.एस.ओ. प्रमाणीकरणाची प्रक्रिया विशद करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२०

- (अ) भाग विनिमय बाजाराची विविध कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) पतनिर्धारण संस्थांच्या विविध फायद्यांची चर्चा करा.
- (क) परस्पर निधी (mutual funds) च्या वाढीस कारणीभूत ठरणान्या घटकांची चर्चा करा.
- (ड) साहस भांडवलाचे विविध घटक स्पष्ट करा.

६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

१०

- (अ) सामग्री नियंत्रणाची उद्दिष्टे
- (ब) प्राथमिक बाजारपेठेची भूमिका
- (क) क्रिसिल
- (ड) भावी करार-वैशिष्ट्ये.

May - 2015

Accounting and Financial Management

VT-IDOL Paper-F.H.-15-47

Con. 80-15.

(OLD COURSE)

PL-2066

SYB COM

(3 Hours)

[Total Marks : 100

May - 2015

- N.B. : (1) From **Section I**, Questions Nos. 1 and 2 are **compulsory** and attempt any **one** question from question Nos. 3 and 4.
(2) From **Section II**, Questions Nos. 5 and 6 are **compulsory** and attempt any **one** question from question Nos. 7 and 8.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.
(4) **Working** notes should form **part** of your answer.

Section I

1. Pranav and Harsh carried on business in partnership; sharing profits and losses in the ratio 3:2 they admitted Param on 1st April, 2013 giving him 1/6th share. He brought ₹ 2,00,000 as his capital and ₹ 50,000 as his share of goodwill. 18

The Trial Balance of the firm as 31st March, 2014 was as follows :-

Particulatrs	Dr. ₹	Cr. ₹
Capital A/cs :		
Pranav	—	315600
Harsh	—	242400
Sales	—	485260
Trade Creditors	—	59000
Plant & Machinery	160000	—
Computer	146000	—
Office Premises	265000	—
Sales Returns	5260	—
Purchases	345120	—
Stock as on (1 st April 2013)	164200	—
Salaries	35420	—
Sundry Expenses	54260	—
Insurance	36000	—
Purchase Returns	—	5120
Wages	12000	—
Cash on Hand	12880	—
Debtors	41250	—
Provision for Doubtful Debts	—	2130
Cash at Bank	42160	—
Drawings : Pranav	19500	—
Harsh	12500	—
Param	14500	—
Loan from Harsh at 10%p.a. (taken on January 1, 2014)	—	55000
Goodwill	36000	—
Travelling Expenses	12460	—
Cash brought in by Param	—	250000
	1414510	1414510

Con. 80-PL-2066-15.

2

You are given the following additional information :-

- (1) Stock on 31st March, 2014 was valued at ₹ 2,06,300
- (2) A debtor of ₹ 1,250 is to be written off and provision against the remaining debtors should be made at 5%.
- (3) Provide for the following outstanding expenses as on 31st March, 2014 :
Sundry Expenses ₹ 2,900, Salaries ₹ 3,000 and Wages ₹ 1,200.
- (4) Insurance prepaid as on 31st March, 2014 ₹ 2,500.
- (5) Depreciate following assets as given below :

	Rate of Depreciation
Plant & Machinery	20% p.a.
Computer	25% p.a.
Office premises	5% p.a.

- (6) Param is entitled to receive rent ₹ 1,000 p.m.

You are required to prepare :-

- (1) The Trading and Profit and Loss A/c. for the year ended 31st March, 2014.
- (2) The Balance sheet as on that date.

2. (a) Rewrite the following statements and then State whether they are **true** or **false** :- 8

- (1) Partner can be admitted only on the first day of the accounting year.
- (2) On dissolution of partners capital is paid first and then outside liabilities are paid.
- (3) Goodwill brought in by new partner is shared by old partners in their capital ratio.
- (4) As per Partnership Act, 1932 no interest can be charged on drawings of a partner.
- (5) If a partner takes over any asset his capital account is Debited.
- (6) Interest paid on partners capital is debited to Profit and Loss Appropriation A/c.
- (7) In piecemeal distribution, when all the partners are solvent, profit or loss on realization is shared by all partners in their profit sharing ratio.
- (8) Goodwill paid to retiring partner is borne by continuing partners in their Gain ratio.

(b) Rewrite the statements given in **Group A** with the corresponding most appropriate statement from **Group B** :- 8

Group A	Group B
Dues to employees	Sacrifice Ratio
Piecemeal Distribution	Separate current a/c is not opened
Reserve for dissolution Expenses	Gain Ratio
Reserve for contingent liabilities	Capital Reserve
Admission of a partner	Excess Capital Method
Retirement of a partner	Separate account called as partners current a/c/ is opened
Fixed capital method	Crated after payment of external liabilities.
Fluctuating capital method	Preferential liability
	Created before any amount is paid to anybody.

Con. 80-PL-2066-15.

3

3. Pen, Pencil and Eraser are partners of M/s. Great Stationers sharing profits and losses in the ratio of 1:1:2. 16

On 30th June, 2014 they decided to dissolve their firm when their Balance Sheet was as under :-

Liabilities	₹	Assets	₹
Capitals :		Goodwill	120000
Pen	240000	Building	240000
Pencil	160000	Plant	268000
Eraser	300000	Debtors	180000
General Reserve	80000	Stock	123000
Loan from Pencil	40000	Bills Receivable	37000
Sundry Creditors	160000	Bank	12000
	980000		980000

The realizations and the expenses of realization were as stated below :-

Date	Realisations ₹	Expenses ₹
31 st July	110000	2000
31 st August	340000	10000
30 th September	350000	5000
31 st October	162000	3000

You are required to prepare statement to show the piecemeal distribution of cash available under Highest Relative Capital Method.

4. Vijay, Uday and Waman were partners in a firm sharing profits and losses in the ratio 2:2:1 Their Balance Sheet as on 31st March, 2014 was as follows : 16

Liabilities	₹	Assets	₹
Creditors	2,15,000	Land & Building	2,00,000
General Reserve	50,000	Machinery	65,000
Capital :		Furniture	33,000
Vijay	1,15,000	Sundry debtors	61,200
Uday	1,35,000	Stock	2,15,000
Waman	85,000	Cash in hand	25,800
	6,00,000		6,00,000

Waman retired as partner from 1st April, 2014 on the following terms :-

Goodwill of the firm to be considered to be worth ₹ 2,50,000

It should be raised in the books at its full value and then it should be written off.

Land & Building is to be appreciated by 40% and stock is revalued at ₹ 1,70,000.

Machinery to be depreciated by 20%. Debtors of ₹ 3,500 are to be written off as bad debts and a Reserve for doubtful debts should be created for ₹ 3,500.

Amount payable to Waman should be transferred to his loan A/c.

You are required to prepare :-

- (1) Revaluation account
- (2) Cash and bank account.
- (3) Partners capital accounts.
- (4) Balance Sheet after retirement.

Section II

5. Kamal Arts. and Rose Crafts decided to amalgamate on the following terms and conditions on 1st April, 2014 when their Balance Sheets were as follows :- 18

Particulars	Kamal Arts	Rose Crafts	Particulars	Kamal Arts	Rose Crafts
Pankaj's Capital	86,400	----	Buildings	50,000	-----
Panna's Capital	63,600	-----	Furniture	31,600	48,600
Rina's Capital	----	1,12,300	Investments	25,000	-----
Riya's Capital	---	42,200	Stocks	34,100	49,500
Creditors	27,500	15,500	Debtors	40,000	50,000
Bank Loan	12,500	---	Cash at Bank	9,300	21,900
	1,90,000	1,70,000		190,000	1,70,000

Terms of amalgamation :-

- (1) In case of Kamal Arts :-

- Goodwill was valued at ₹ 60,000.
- Pankaj took over Bank Loan.
- Investments were taken over by the new firm at ₹ 30,000.
- Building was taken to be worth ₹ 90,000
- Stock to be valued at ₹ 32,600.
- Provision for doubtful debts to be created at 5 % on debtors.

- (2) In case of Rose Crafts :-

- Goodwill was valued at ₹ 50,000
- Stock was valued at ₹ 42,000
- Provision for doubtful debts to be created at 4% on debtors.

Other assets and liabilities of both the firms were taken at book values.

You are required to show necessary ledger accounts in the books of Kamal Arts and Rose Crafts and prepare Balance Sheet of New firm after Amalgamation.

6. (a) Rewrite the statements given in **Group A** with the corresponding most appropriate statement from **Group B** :- 8

Group A	Group B
Insurance contract	Trading A/c credit side
Salvage	Purchase Consideration
Shop soiled goods	Partners capital a/c credit side
Amalgamation	Partners capital a/c debit side
Goods withdrawn by proprietor	Abnormal goods
Liability taken over by the partner	Includes Interest
Cash price	Goods saved from fire
Hire purchase price	Contract of indemnity
	Contract of partnership
	Does not include interest.

Con. 80-PL-2066-15.

5

(b) Rewrite the following statements and then State with reasons whether they are **true** or **false** :- 8

- (1) In case of hire purchase buyer becomes the owner of the goods on signing the agreement.
- (2) Goods saved from fire is called as average clause.
- (3) Goodwill is never considered in amalgamation.
- (4) In amalgamation of firms new firm must take all the assets of the old firm.
- (5) Fire fighting expenses can be claimed from insurance company.
- (6) Memorandum Trading a/c is prepared to ascertain stock as on date of fire.
- (7) Depreciation is always provided on cash price of the asset purchased.
- (8) Hire Purchsase Price = Cash Price + Interest

7. On 18th October, 2014 the premises of Mithila were destroyed by fire, but sufficient 16 records were saved from which the following particulars were found :-

Particulars	₹
Stock (1.4.2013)	67,200
Stock (31.03.2014)	99,000
Purchases (F.Y. 2013-2014)	8,38,800
Sales (F.Y. 2013-2014)	10,20,000
Purchases (1.4.2014 to 18.10.2014)	4,95,200
Sales (1.4.2014 to 18.10.2014)	5,19,000

Stock for the Balance sheet at 31-03-2014 was valued at 10% above cost. During May, 2014 Mithila had withdrawn goods costing ₹ 25,000. The policy amount was ₹ 1,20,000. The stock salvaged was worth ₹ 29,000. Show the amount of claim to be lodged with the Insurance Company.

8. Darshak Transports purchased one Motor Car from Pramukh Hundai on installment 16 system on 1st January, 2012. ₹ 90000 were paid on signing the contract and the balance in three installments of ₹ 75000 each on 31st December every year. The cash price of the Motor Car was ₹ 277000. Interest charged by the seller was at 10% per annum.

Darshak Transports charges depreciation @ 20% p.a. on w.d.v. method on Motor Car on 31st December every Year. Prepare –

- (1) Motor Car A/c
- (2) Pramukh Hundai A/c
- (3) Interest A/c

In the books of Darshak Transports for the Accounting Years 2012,2013 and 2014.

[TURN OVER

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) From **Section I**, Questions Nos. 1 and 2 are **compulsory** and attempt any **one** question from question Nos. 3 and 4.
 (2) From **Section II**, Questions Nos. 5 and 6 are **compulsory** and attempt any **one** question from question Nos. 7 and 8.
 (3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.
 (4) **Working** notes should form **part of your answer**.

Section I

1. Pranav and Harsh carried on business in partnership, sharing profits and losses in the ratio 3:2 they admitted Param on 1st April, 2013 giving him 1/6th share. He brought ₹ 2,00,000 as his capital and ₹ 50,000 as his share of goodwill. The Trial Balance of the firm as at 31st March, 2014 was as follows :-

Particulars	Dr. ₹	Cr. ₹
Capital A/cs :		
Pranav	—	315600
Harsh	—	242400
Sales	—	485260
Trade Creditors	—	59000
Plant & Machinery	160000	—
Computer	146000	—
Office Premises	265000	—
Sales Returns	5260	—
Purchases	345120	—
Stock as on (1 st April, 2013)	164200	—
Salaries	35420	—
Sundry Expenses	54260	—
Insurance	36000	—
Purchase Returns	—	5120
Wages	12000	—
Cash on Hand	12880	—
Debtors	41250	—
Provision for Doubtful Debts	—	2130
Cash at Bank	42160	—
Drawings : Pranav	19500	—
Harsh	12500	—
Param	14500	—
Loan from Harsh at 10%p.a. (taken on January 1, 2014)	—	55000
Goodwill	36000	—
Travelling Expenses	12460	—
Cash brought in by Param	—	250000
	1414510	1414510

Con. 80-PL-2066-15.

7

You are given the following additional information :-

- (1) Stock on 31st March, 2014 was valued at ₹ 2,06,300
- (2) A debtor of 1,250 is to be written off and provision against the remaining debtors should be made at 5%.
- (3) Provide for the following outstanding expenses as on 31st March, 2014 : Sundry Expenses ₹ 2,900 Salaries ₹ 3,000 and Wages 1,200.
- (4) Insurance prepaid as on 31st March, 2014 ₹ 2,500.
- (5) Depreciate following assets as given below :

	Rate of Depreciation
Plant & Machinery	20% p.a.
Computer	25% p.a.
Office premises	5% p.a.

- (6) Param is entitled to receive rent ₹ 1,000 p.m.

You are required to prepare :-

- (1) The Trading and Profit and Loss A/c. for the year ended 31st March, 2014.
- (2) The Balance sheet as on that date.

2. (a) Rewrite the following statements and then State whether they are **true** or **false** :- 8

- (1) Partner can be admitted only on the first day of the accounting year.
- (2) On dissolution of partners capital is paid first and then outside liabilities are paid.
- (3) Goodwill brought in by new partner is shared by old partners in their capital ratio.
- (4) As per Partnership Act, 1932 no interest can be charged on drawings of a partner.
- (5) If a partner takes over any asset his capital account is Debited.
- (6) Interest paid on partners capital is debited to Profit and Loss Appropriation A/c.
- (7) In piecemeal distribution, when all the partners are solvent, profit or loss on realization is shared by all partners in their profit sharing ratio.
- (8) Goodwill paid to retiring partner is borne by continuing partners in their Gain ratio.

(b) Rewrite the statements given in **Group A** with the corresponding most appropriate statement from **Group B** :- 8

Group A	Group B
Dues to employees	Sacrifice Ratio
Piecemeal Distribution	Separate current a/c is not opened
Reserve for dissolution Expenses	Gain Ratio
Reserve for contingent liabilities	Capital Reserve
Admission of a partner	Excess Capital Method
Retirement of a partner	Separate account called as partners current a/c is opened
Fixed capital method	Created after payment of external liabilities.
Fluctuating capital method	Preferential liability
	Created before any amount is paid to anybody.

Con. 80-PL-2066-15.

8

3. Pen, Pencil and Eraser are partners of M/s. Great Stationers sharing profits and losses in the ratio of 1:1:2. **16**

On 30th June, 2014 they decided to dissolve their firm when their Balance Sheet was as under :-

Liabilities	₹	Assets	₹
Capitals :		Goodwill	120000
Pen	240000	Building	240000
Pencil	160000	Plant	268000
Eraser	300000	Debtors	180000
General Reserve	80000	Stock	123000
Loan from Pencil	40000	Bills Receivable	37000
Sundry Creditors	160000	Bank	12000
	980000		980000

The realizations and the expenses of realization were as state below :-

Date	Realisations ₹	Expenses ₹
31 st July	110000	2000
31 st August	340000	10000
30 th September	350000	5000
31 st October	162000	3000

You are required to prepare statement to show the piecemeal distribution of cash available under Highest Relative Capital Method.

4. Kamal Arts. and Rose Crafts decided to amalgamate on the following terms and conditions on-1st April, 2014 when their Balance Sheets were as follows :- **16**

Particulars	Kamal Arts	Rose Crafts	Particulars	Kamal Arts	Rose Crafts
Pankaj's Capital	86,400	----	Buildings	50,000	-----
Panna's Capital	63,600	-----	Furniture	31,600	48,600
Rina's Capital	----	1,12,300	Investments	25,000	-----
Riya's Capital	---	42,200	Stocks	34,100	49,500
Creditors	27,500	15,500	Debtors	40,000	50,000
Bank Loan	12,500	---	Cash at Bank	9,300	21,900
	1,90,000	1,70,000		190,000	1,70,000

Terms of amalgamation :-

(1) In case of Kamal Arts :-

- Goodwill was valued at ₹ 60,000.
- Pankaj took over Bank Loan.
- Investments were taken over by the new firm at ₹ 30,000.
- Building was taken to be worth ₹ 90,000
- Stock to be valued at ₹ 32,600.
- Provision for doubtful debts to be created at 5 % on debtors.

Con. 80-PL-2066-15.

9

(2) In case of Rose Crafts :-

- (a) Goodwill was valued at ₹ 50,000
- (b) Stock was valued at ₹ 42,000
- (c) Provision for doubtful debts to be created at 4% on debtors.

Other assets and liabilities of both the firms were taken at book values.

You are required to show necessary ledger accounts in the books of Kamal Arts and Rose Crafts and prepare Balance Sheet of New firm after Amalgamation.

Section II

5. Balance Sheet of Shiva Ltd. on 31st March, 2015 was as under.

18

Liabilities	₹	Assets	₹
10% Preference share of ₹ 100 each, fully paid.	5,00,000	Fixed Assets	11,00,000
Equity share of ₹ 10 each, fully paid.	10,00,000	Investments	4,00,000
Securities Premium	4,00,000	Bank	90,000
General Reserve	3,00,000	Other Current Assets	14,00,000
8% Debentures of ₹ 100 each	4,00,000	Preliminary expenses	10,000
Current Liabilities	4,00,000		—
	30,00,000		30,00,000

On the above date the company decided to redeem its Preference shares at 10% premium. For this purpose the company sold its investments at a profit of 10% and issued 25000 Equity shares of ₹ 10 each at par. Preference Shares were duly redeemed. All the money under new issue was received and all money on redemption was paid. You are required to give necessary journal entries for the above transactions keeping in view all the legal requirements.

6. (a) Rewrite the statements given in Group A with the corresponding most appropriate statement from Group B :-

8

Group A	Group B
Securities Premium	Can be used for creating Capital Redemption Reserve
Interest on Sinking Fund investments	Preference share redemption
General reserve	Shop soiled Goods
Debenture Redemption	Can not be used for creating Capital Redemption Reserve
Capital Redemption Reserve	Credited to Sinking Fund
Abnormal Goods	Average clause
Under insurance	Goods saved from fire
Salvage	Credited to Sinking Fund Investments
	Contract of partnership

(b) Rewrite the following statements and then State with reasons whether they are true or false. 8

- (1) Preference Shares can not be redeemed at premium.
- (2) Rights shares are issued free of cost.
- (3) loss from abnormal goods destroyed by fire can not be claimed from insurance company.
- (4) Divisible profit means profit which can be divided among shareholders and debenture holders.
- (5) Capital redemption Reserve can be utilized only for issue of bonus shares.
- (6) Redemption means repayment.
- (7) Securities Premium can be used for providing premium on redemption of preference Shares.
- (8) Goods saved from fire are called as salvage.

7. On 18th October, 2014 the premises of Mithila were destroyed by fire, but sufficient records were saved from which the following particulars were found :- 16

Particulars	₹
Stock (1.4.2013)	67,200
Stock (31.03.2014)	99,000
Purchases (F.Y. 2013-2014)	8,38,800
Sales (F.Y. 2013-2014)	10,20,000
Purchases (1.4.2014 to 18.10.2014)	4,95,200
Sales (1.4.2014 to 18.10.2014)	5,19,000

Stock for the Balance sheet at 31-03-2014 was valued at 10% above cost. During May, 2014 Mithila had withdrawn goods costing ₹ 25,000. The policy amount was ₹ 1,20,000 The stock salvaged was worth ₹ 29,000. Show the amount of claim to be lodged with the insurance Company.

8. Anuja Medical Suppliers Ltd. gave notice of its intention to redeem its 8% Debentures, amounting ₹ 8,00,000 of ₹ 100 each at a premium of ₹ 10 per debenture and offered the debenture holders following three options, to apply the redemption money to subscribe for :-

- (a) 8% Preference shares of ₹ 100 each at ₹ 105 per share.
- (b) 12% debentures of ₹ 100 @ ₹ 96 per debenture.
- (c) To have their holdings redeemed for cash.

Debenture holders of 2100 accepted proposal (a)

Debenture holders of 1440 accepted proposal (b)

Remaining debenture holders accepted proposal (c)

Pass necessary Journal entries to record above transactions in the books of the company.